

Bon Govern, Empresa Pública e Institut Català de la Salut

Vicente Ortún
Departament d'Economia i Empresa
Centre de Recerca en Economia i Salut
<http://www.econ.upf.es/~ortun/>

Qui no hagi vist els frescos del segle XIV sobre els efectes de 'Il buono e il cattivo governo' que vagi a Siena. Mentre tant, pot descarregar de www.gencat.net/justicia/inf_bongovern/index.htm, un excel·lent Informe¹, demanat pel President de la Generalitat (Nord) –sobre Bon Govern i Transparència Administrativa- on veurà, al punt 19, la recomanació d'un criteri dràsticament restrictiu a l'hora de constituir noves empreses públiques. Significarà això que ara que semblava que, amb anys d'endarreriment, l'ICS tímidament volia convertir-se en empresa pública no podrà assolir-ho? Estem segurs que aquest no serà el resultat. La solvència de l'Informe esmentat mereix una anàlisi que agruparem en 1/ esbós històric, 2/ resum de l'Informe en la part referent a empresa pública, 3/ comentari de l'Informe, 4/ empresa pública i eficiència, i 5/ maldats evitables de les empreses públiques (pensant en l'ICS).

1/ Esbós històric

El segle XX va estar presidit pel debat sobre les virtuts relatives del mercat i la planificació com a mecanismes per l'assignació de recursos a les societats. Han sobreviscut al debat aportacions de les dues bandes, pot ser més de Hayek que de Lange. No obstant això la caiguda del mur de Berlín, al 1989, va donar pas a una lectura ràpida –i generalment equivocada- sobre el triomf del mercat al món. Els avions cap a Duchambé, Erevan o Moscú van omplir-se d'economistes fins que, mediada la dècada dels noranta, es varen constatar els fracassos de la transició d'economies planificades a economies de mercat. ¡Són les regles de joc les que fan que sigui individualment atractiu lo socialment convenient i que els països rutllin! El mercat, fins i tot en la forma més precària de top-macarró, existeix a qualsevol lloc del món. Un bon govern i una administració transparent constitueixen un actiu de primer ordre per a qualsevol societat. Benvingut, llavors l'Informe.

2/ Resum de l'Informe en la part referent a empresa pública (EP)

Es diagnostiquen els problemes de l'empresa pública com a derivats de la manca de "control ni per propietaris ni per mercat perill de terra de ningú grisa i indefinida, apta per a tota mena d'ingerències i discrecionalitats".

Es recomana:

- Criteri dràsticament restrictiu a l'hora de constituir noves empreses i consorcis públics, evitant maquillatge comptable-financer i dilució de responsabilitats polítiques
- EP amb missió, objectius i paràmetres de mesurament
- Exercici de drets dominicals per part de la Gene sobre les seves EP
- Compromisos EP amb línia amb iniciatives internacionals: codi ètic de l'empresa, assignació responsabilitat social corporativa (RSC) a l'organigrama, gestió identitat i reputació corporativa i comissió d'ètica al consell d'administració
- Auditories diverses que es faran públiques

- Pàgina web informativa de activitat, govern i RSC

3/ Comentaris

D'una banda s'oblida que el mercat, o com a mínim la competència, pot disciplinar una empresa pública. D'altra banda es situa tal vegada un enfocament excessiu en la RSC, que no passa de ser una adaptació del comportament maximitzador de les empreses adaptat a noves condicions derivades de la influència dels stakeholders.

4/ Empresa Pública i Eficiència

La privatització de les empreses públiques, en general, millorarà l'eficiència quan els mercats funcionen. El problema es complica en mercats no competitius o subjectes a fallides de mercat -com el sanitari, l'educatiu i les administracions franquiciades com les oficines de farmàcia, els notaris o els registradors- i, en particular, en els mercats regulats (com l'elèctric).

Les dades de que disposen respecte a Espanya² ens confirmen que el grau de competència d'un mercat té més influència en la eficiència empresarial que la seva titularitat, pública o privada. No obstant, malgrat que la competència sigui el més important, no pot ignorar-se el paper de la titularitat. La titularitat pública afecta de manera negativa a la eficiència en el sector industrial en Espanya. Aquesta conclusió no es aplicable, sense més, a qualsevol privatització ni és extensible a empreses de sectors subjectes a regulació.

En mercats regulats, les empreses privades s'enfronten a restriccions pressupostàries toves (sempre podrà aconseguir-se una pujada de preus), els regulats tenen la informació i la regulació resulta vulnerable a l'actuació dels grups d'interès. Així al sector elèctric espanyol entre 1983 y 1996 (liberalització iniciada al 1997), les empreses de titularitat pública van ser més eficients.

5/ Maldats evitables de les empreses públiques (pensant en l'ICS)

Les tres primeres de l'Informe, la quarta personal:

a/ Més important que qualsevol reforma administrativa és una reforma política: llei de finançament de partits polítics (transparència, democràcia interna), llei electoral i llei reguladora dels mitjans de comunicació pública (independència).

b/ Més que les lleis noves importa que es compleixin i es facin complir les lleis vigents.

c/ Constatació d'una tendència històrica a establir mecanismes de control social per part d'una Administració que, a la vegada, està dirigida per un partit: opacitat i clientelisme *de facto* i zones d'ombra normatives.

d/ Cal introduir la concurrència en la provisió de càrrecs directius i la competència, encara que només sigui per comparació intra-ICS i entre organitzacions sanitàries; Amb profilaxi radical de la selecció de riscos i ajustant per servituds públiques.

---

¹ Informe sobre Bon Govern i Transparència Administrativa. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 2005.

² Pablo Hernández de Cos. Empresa pública, privatización y eficiencia. Estudios Económicos nº 75. Banco de España, Madrid.